

Dansk Ornitologisk Forening

TANZANIA

Fattigdomsbekæmpelse - og biologisk mangfoldighed

DANSK ORNITOLOGISK FORENING I TANZANIA

Som formand for Dansk Ornitologisk Forening arbejder jeg først og fremmest med nationale spørgsmål om fugle og naturbeskyttelse. Men jeg havde i 2005 den store oplevelse at besøge DOF's projekt i Tanzania for ved selvsyn at vurdere betydningen af foreningens internationale indsats. Vi startede i hovedstaden Dar Es Salaam hos vores søsterorganisation, WCST, der også er partner i projektet. En af de vigtigste aktiviteter foregår i Morogoro regionen i bestræbelserne på at beskytte den truede bjergregnskov i Uluguru-bjergene og genskabe beplantningen på de ryddede bjergskråninger. Besøget her var et af turens absolutte højdepunkter. På to skoler så vi elevernes arbejde med grønne aktiviteter: beplantning af den bare, rødbrune, stenhårde jord med græs, blomster og træer. Eleverne lærer samtidig vigtigheden af at bevare skoven, skyggen og bunddækket og den regelmæssige regn i området, der både sikrer deres eget livsgrundlag og drikkevand og vandforsyningen til tre millioner indbyggere i Dar Es Salaam.

Ved en flod mødte vi to miljøkomiteer fra lokale landsbyer. De arbejder med at få folk i landsbyen til at plante oprindelige træer og dyrke afgrøder, der både giver et overskud og gavner træplantningen. Det er DOF's projekt, der har sat skub i dette vigtige arbejde.

Vi besøgte to unge landmænd, der viste fine eksempler på, at denne kombination kan lykkes.

De bruger den tilgængelige jord uden at rydde nyt land. De kan være rollemodeller for andre jordbrugere og burde ansættes som "vandrelærere", når projektet forhåbentlig forlænges.

En smuk morgen oplevede vi den oprindelige regnskov i Uluguru Forest Reserve. I den tætte skov er det virkelig svært at se fuglene, så det er i sandhed imponerende, at vore udsendte folk her har kortlagt bestanden af to endemiske fuglearter.

Et af turens helt store øjeblikke var besøget hos den kloge og veltalende høvding Kingalu. Han holdt en meget lang tale på swahili med voldsom stemmekraft og lynende øje. Stor karisma. Vi forstod intet, og jeg troede ærligt talt en tid, at han skældte vores medarbejdere ud. Men det var regeringen, dens embedsmænd og deres manglende indsats i Ulugurubjergene, der fik en tur. Da vi kom uden for i varmen

DOF's formand Christian Hjorth planter et træ hos høvding Kingalu i Ulugurubjergene.

og fik skoene på igen, var det en storsmilende og velopløst høvding, der inviterede os til at plante træer. At plante træer er en gestus over for "fornemme" gæster.

Vores sidste besøg var i Arusha i det nordlige Tanzania hos den meget velfungerende WCST lokalafdeling, som også støttes af DOF-projektet. Vi vil sent glemme en Bird Walk med 20 lokale medlemmer, der mødte op uden kikkerter og fuglebøger. Her kunne vi danske ornitologer gøre underværker ved at dele lidt ud af vores overflod.

Besøget gav os et godt indtryk af projektet i Tanzania. Min vurdering er helt klart, at det kører rigtig godt, at DOF kan være stolt af sin indsats i dette smukke østafrikanske land, og at vi bør bide os fast med en tredje fase af projektet. Det er nu op til Danida at sikre, at det kan ske.

Christian Hjorth

Christian Hjorth

FAKTA: PROJEKTET

I perioden 1999-2007 udfører DOF et kapacitetopbygningsprojekt af vores BirdLife samarbejdspartner i Tanzania: Wildlife Conservation Society of Tanzania. Projektet går ud på at styrke WCST via overførelse af viden om organisationsudvikling, medlemshvervning, fund-raising, publikationer, aktivering af frivillige, projektstyring mv. Det sidstnævnte sker ved gennemførelse af et integreret udviklings- og naturforvaltningsprojekt i Uluguru-bjergene. Uluguru-bjergene er et af de 25 mest betydningsfulde områder for biologisk artsrigdom i hele verden. DANIDA har i alt bevilget ca. 18 mio. kr. til DOF i perioden 1999-2007 til gennemførelse af projektet.

DETTE HÆFTE "TANZANIA – FATTIGDOMSBEKÆMPELSE OG BIOLOGISK MANGFOLDIGHED" ER PRODUCERET SOM ET TILLÆG TIL FUGLE OG NATUR NR. 2, 2006 OG FINANSIERET AF PROJEKTRÅDGIVNINGEN UNDER DANIDA.

TEKST OG REDIGERING: HELGE RØJLE CHRISTENSEN (ANSV.). FOTO: HELGE RØJLE CHRISTENSEN - MED MINDRE ANDET ER ANGIVET. FAKTABOKSE: ANITA PEDERSEN. LAYOUT: XTERN GRAFISK DESIGN.

TILLÆGGET KAN REKVIRERES SOM SÆRTRYK VED HENVENDELSE TIL DANSK ORNITOLOGISK FORENING.

FORSIDE: SKOLEBØRN PLANTER TRÆER VED ARUSHA SOM ET LED I PROJEKTET. BAGSIDE: LOKALAFDELING AF WCST PÅ FUGLETUR VED MOROGORO.

TANZANIA: GULDMEDALJE I NATUR - MED EN BAGSIDE

Tanzania har uofficiel verdensrekord i nationalparker, men alligevel risikerer mange af landets sjældneste arter at blive udryddet. Den folkelige naturbeskyttelse vokser sig stærkere med dansk bistand.

Første scene: En lille flok løver lister sig ind i skyggen - den smalle skygge som turistbussen kaster på den røde jord, mens solen står i zenit over savannen. Dovent slænger de store rovdyr sig op af de velkendte køretøjer. Men inde i bussen får løvernes overraskende manøvre turisterne til at springe væk fra vinduerne. Snart kigger de dog frem igen, og gysset afløses af spænding og jubel. Guiden bag rattet kan glæde sig over endnu en succes for den voksende naturindustri i Tanzania.

Næste scene: En medarbejder fra WCST ryster fortvivlet på hovedet. Han står på de stejle skrånninger i Uluguru-bjergene, hvor Wildlife Conservation Society of Tanzania har et miljø- og udviklingsprojekt sammen med Dansk Ornitologisk Forening. Her i de ældgamle bjerge bredte den frodige grønne skov sig ned over skrænter og dale for få årtier siden. Nu er skoven trængt tilbage til bjergtoppene af fattige mennesker, som slider naturen ned for at overleve.

Kontraster og håb

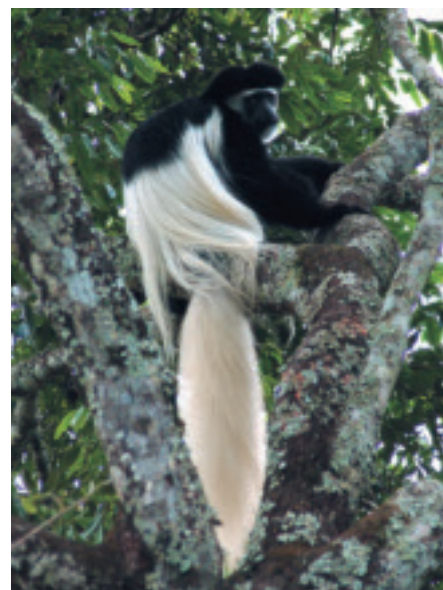
Tanzania er et kontrasternes land, som turistbranchen også gerne fortæller. De tænker dog næppe på den paradoksale situation, at Tanzania sammen med Costa Rica i Mellemamerika holder verdensrekorden i nationalparker og naturreservater, målt i forhold til arealet. Men alligevel savner Tanzania en effektiv beskyttelse af de naturområder, som huser den største biologiske mangfoldighed og de mest truede arter. Et af disse områder er Uluguru-bjergene, hvor samarbejdet mellem grønne organisationer i Tanzania og Danmark nu har skabt håb om at bevare skovene og dermed de mange

planter, dyr og fugle, som kun findes i Uluguru.

Det er mere end 25 procent af Tanzanias landareal på over 900.000 kvadratkilometer, der er udpeget som nationalparker eller naturbeskyttelsesområder. Det svarer til et areal på cirka 6 gange Danmarks størrelse med fint beskyttet natur og et verdensberømt dyreliv. Men de beskyttede områder er i høj grad udpeget netop på grundlag af de store dyr. Det er især de vidtstrakte savanner, som er i sikkerhed for fremtiden, mens andre naturområder i Tanzania er stærkt truet. Det gælder ikke mindst skovene i de ældgamle Eastern Arc Mountains i den østlige del af landet, som blandt andet omfatter Uluguru-bjergene. Faktisk er Eastern Arc Mountains sammen med kystskovene i Tanzania det sted i Verden, hvor der er den største tæthed af endemiske arter, altså arter som ikke findes andre steder på Jorden.

Grøn organisation på vej

Tanzania var i flere årtier efter selvstændigheden et centralistisk etparti-styre meget lig det, vi kendte fra Østeuropa. Naturbeskyttelse var en sag for staten, og grønne organisationer er først kommet til i de senere år. Den ældste medlemsbaserede grønne organisation i Tanzania er WCST,

WCST's logo er en flot colobus-abe. Her i en levende udgave i Arusha National Park.

som blev dannet i 1988. Den er i dag en del af BirdLife International, altså den internationale forsamling af ornitologiske foreninger, men WCST beskæftiger sig i øvrigt bredt med naturbeskyttelse i Tanzania, ikke kun fugle.

"Vi har to hovedformål", fortæller direktøren Lota Melamari. "Dels arbejder vi politisk for at styrke naturbeskyttelsen i Tanzania, dels servicerer vi vores medlemmer med oplysning og arrangementer som for eksempel fugleture".

Lota Melamari svarer prompte, når han bliver spurgt, hvad det største miljøproblem er i dag i Tanzania: "Det er forkert brug af landskabet. Vi mangler en ordentlig landskabsplanlægning og forvaltning af naturressourcerne. Nedslidning og rovdrift på naturen kan forebygges med bedre landbrugsmetoder og bedre energiudnyttelse. De fattige ude på landet skal have alternativer til at ødelægge naturen, hvis vi skal bevare de truede skove", siger Lota Melamari.

Samarbejdet med DOF skal styrke WCST, så organisationen bliver en stærkere aktør i naturbeskyttelsen i Tanzania. Det kaldes "kapacitetsopbygning". Men projektet går altså også ind i konkret naturbeskyttelse i Ulugurubjergene. Det sker ved at give den fattige landbefolkning alternativer til fortsat naturødelæggelse. I den danske debat om ulandshjælp stilles fattigdomsbekæmpelse og beskyttelse af biodiversitet ofte op som modsætninger. Men ude i den afrikanske virkelighed er det to sider af samme sag. Kun ved at beskytte naturen kan man afhjælpe fattigdommen.

- PÅ SKOVTUR I ET LEVENDE SKATKAMMER

Torsdag kl. 15.00: Vi er klar. Guiden og to lokale bærere, kokken, en skovbetjent fra miljøprojektet og så lige journalisten fra Danmark. Klar til at gå ind i Uluguruskovene. Eller resterne af dem. 200 kvadratkilometer oprindelig skov er der tilbage i de ældgamle bjerge. Men hvilken skov: 135 plantearter, som kun vokser her. Seks arter krybdyr, fem padder, to pattedyr og to fuglearter, som ikke lever noget andet sted på Kloden. Det er en af naturens mest eksklusive forestillinger, der venter os...

Kl. 16.30: Jeg skrev "gå ind" i skovene. Det var forkert. Turen går i den grad *op*. På stier gennem stejle majsmarker, hvor der burde vokse skov. Med gennemblødt skjorte forsøger jeg at holde trit med kokken. Jeg holder blikket rettet mod hendes små bare fødder, der tripper let hen over den røde jord på skråningen. Selv bærer jeg kun mit kamera og kikkert, men hvis jeg kigger op, så har kokken tre gryder på hovedet!

Kl. 17.00: Så er vi inde i skoven. Og nu passer ordet. Vi er *inde* i en anden Verden.

Lejrstemning. *Risen bobler i kokken Prisca Tadeis gryde, akkompagneret af nattens frøkor. Flere arter af de små trælevende frøer er endemiske for Ululugubjergene.*

Temperaturen falder, fugtigheden stiger, overalt er der nye og ukendte lyde fra væsener gemt i det grønne. Nye for mig ja, men sådan har det lydt i tusinder af år. Stedet er som en katedral for en troende i biologisk mangfoldighed.

Kl. 17.45: Vi er fremme ved Camp 2 - lejr nummer to i 1300 meters højde - som har været brugt ved feltarbejdet under projektet. På vejen herhen hørte vi de knitrede toner fra den lille solfugl, Loveridges Sunbird, der kun findes i Uluguruskovene. Vi så også et kort farverigt glimt mellem lianerne. Men solfuglen er faktisk talrig i skoven, så den skal vi nok få set mere til, lover guiden. Sværere bliver det at finde Uluguru Bush Shrike, den store gule skovtornskade med sort kalot, som også er endemisk i denne skov.

Kl. 18.30: En turaco, arten Livingstones Turaco, synger sin nasale aftensang i det hastigt svindende dagslys. Selvom den sidder lige over lejren, så kan jeg ikke få øje på den i de 40 meter høje træer. Det begynder at regne. Det kan høres, men ikke mærkes. De lette dråber når slet ikke ned gennem kronetaget. Lyset er næsten væk, og på et trylleslag starter frøer og insekter deres nattekoncert.

Kl. 20.30: Vi spiser kokken Priskas aftensmad ved lejrålet. Gryderet med ris og nyhøstede ananas til dessert. Indenfor få meter fra lejren synger – eller kvækker – mindst tre arter træfrøer. Vi prøver forgæves at finde dem med lommelygter. Det er et godt tidspunkt på året, den lille regntid

Skarp grænse. *Skoven er fældet helt op til reservatgrænsen i Uluguru. Der er hårdt brug for alternativer til de fattige mennesker, der lever langs skovens grænser.*

Tegninger: Allan Bramley

Uluguru Bush Shrike

Loveridges Sunbird

På udkig efter endemiske arter. Guiden Shabani Makanyaga havde nemt ved at fremvise den endemiske solfugl Loveridges Sunbird, mens det skulle vise sig vanskeligere med den endemiske skovtornskade Uluguru Bush Shrike...

er lige startet. Frøerne er meget aktive - det er fuglene forhåbentlig også i morgen.

Fredag kl. 05.45: Man kan høre de første fuglelyde inde fra teltet. African Broadbill – en art brednæb. En underlig rullende lyd, som jeg først tror, der kommer fra næbbet. Men guiden fortæller, at det er noget, den laver med vingerne. Lyset kommer nu hurtigt, mange arter blander sig i koret, og vi beslutter os for at liste ned gennem den tætte underskov i en stejl floddal. Fra den anden side af dalen lyder nemlig en klar fløjten fra de høje trækrøner.

Kl. 06.47: Shabani, vores guide, siger intet. Men han nikker - så hører vi fløjten igen, og

han nikker en gang til. Det er den - en fuglesang, der kun kan høres i denne skov: Uluguru Bush Shrike. Et af de måske kun 1000 individer, der er tilbage af arten. Vi vender og drejer os, prøver at fange bevægelser deroppe mellem bladene, men kikkerten dugger...

Kl. 09.00: På vej ud af skoven igen. Det lykkedes aldrig at få set bushshriken, men vi hørte den fra mindst tre territorier. Og vi fik set et par af Loveridges Sunbird meget fint i en af de blandede flokke af fødesøgende fugle, som er værd at holde øje med i regnskoven. Vi var heldige, men der er meget mere, vi ikke så. Det vigtigste er også at vide, at de er der...

Floden Mvuha River i Ulugurubjergene. Som en del af projektet er to landsbyer på hver side af floden gået i samarbejde om at bevare skoven langs flodbredden. Mvuha River løber videre ud i Ruvu River, der munder ud i det indiske ocean nær hovedstaden Dar Es Salaam.

Skoven sikrer vand til hovedstaden

Skovene i Uluguru er beskyttet som et såkaldt Catchment Forest Reserve. Det kan frit oversættes til vandforsynings-skovreservat. Området har nemlig afgørende betydning for vandforsyningen til millioner af mennesker. Flere floder fra Uluguru løber sammen i Ruvu River, der står for en væsentlig del af vandforsyningen til Tanzanias hovedstad Dar Es Salaam. Skovfældningen i Uluguru har allerede haft negative konsekvenser for nedbøren i bjergene. Tidligere var Uluguru et af de få steder i det tørre kontinent Afrika, hvor man kunne være sikker på, at det regnede hver eneste måned året rundt. Det sætter sit tydelige præg på skoven, hvor der er en rig vækst af planter (epifytter) på træernes stammer og grene, der lever af den konstante fugtighed. Et almindeligt fænomen i regnskove i Asien og Sydamerika, men usædvanligt i Afrika. Nu er skoven i Uluguru imidlertid blevet så isoleret på bjergtoppene, at det sædvanlige nedbørssystem er forstyrret, og der er fare for udtørring af hele området. Det er også denne proces, som DOF og WCST arbejder på at vende.

Jasmin på et år er en af mere end tre millioner indbyggere i Dar Es Salaam. Hun får sit vand fra Uluguru.

PROJEKTAKTIVITETER I ULUGURU:

FATTIGDOM BEKÆMPES MED TRÆER

Det mest tilfredsstillende arbejde er det, hvor man hurtigt kan se resultaterne. Selvom DOF og WCST's projekt i Tanzania er et langsigtet projekt, så har det også givet hurtige og meget synlige resultater i Uluguru-bjergene. I denne billedreportage kan du få et indtryk af projektets mange aktiviteter, og hvordan det er lykkedes at forbedre levevilkårene for den fattige landbefolkning, der lever tæt omkring de uerstattelige bjergskove.

Danser for skove. Projektet støtter også en sang- og dramagrube, der rejser rundt til landsbyerne omkring bjergene for at udbrede sit budskab om beskyttelse af skovene. "Se op, se på bjergene, skoven er væk, træerne er forsvundet, jorden er bar. Vi må gøre noget ved det. Det gælder vor fremtid". Omtrent lyder omkvædet i en af sangene ifølge miljødramagruppens formand Tobias Ndatila.

Grøn skolegård. 28 skoler omkring Uluguru-bjergene får støtte fra projektet til miljøundervisning, blandt andet om skovens betydning for det lokale miljø. Skolerne får også tilskud til træplantning, som eleverne selv udfører. Faktisk konkurrerer skolerne om at lave den flotteste beplantning. Her er skolegården ved Kinole Primary School, som har vundet flere gange. For få år siden var skolegården her ren rød jord, bar og støvet. Nu vil eleverne slet ikke hjem efter skoletid. Men der er også hårdt brug for en indsats mod nedslidning af naturen. Ifølge førstelærer Florence R. Mkanya, så var der for fem år siden omkring 600 elever på skolen, nu er der 907.

Skovlandbrug. Projektet rådgiver de lokale landmænd om skovlandbrug (agro forestry), hvor afgrøderne dyrkes i delvis skygge under naturlige træarter. Derved forbedres høstudbyttet, så landmændene tjener flere penge. Desuden undgås ødelæggende erosion og udtørring af jorden. Ananas er i øvrigt en hovedafgrøde i området. De nyhøstede frugter er af en kvalitet, der er ukendt i Danmark. De kan købes på det lokale marked for en pris, der svarer til 1 krone stykket!

Familie med egen planteskole. I den svale aftenstund er det tid for omplantning af de små stiklinger. Projektet har startet i hundredvis af små planteskoler (tree nursery) i landsbyer, på skoler eller som her hos private landmænd rundt omkring Ulugurubjergene. Det er især naturligt hjemmehørende træarter, som gror frem på planteskolerne og senere plantes ud på bjergskråningerne. Med hvert eneste nyt træ vokser håbet om en bedre tilværelse.

Hurtige resultater. Når træerne er i jorden, så kan det gå stærkt i den frodige jord og fugtige varme. Her viser miljølærer Method Maganga (ca. 1.75 meter), hvor meget træerne er vokset ved Kalundwa Primary School på mindre end fem år!

Landsbyens skovreservat. Enkelte steder udenfor reservatet er der bevaret mindre områder med oprindelig skov. Denne lille lund nær landsbyen Tegetero har i generationer været beskyttet som et hjemsted for venlige ånder. Alligevel skete der fældninger i området, fordi den lokale befolkning ikke havde ansvaret for beskyttelsen. Nu har en lokal miljøgruppe under projektet overtaget forvaltningen af skoven. "Vi håber, at vi kan passe så godt på skoven, at de gode ånder vender tilbage", fortæller gruppens leder Abdallah D. Magoma.

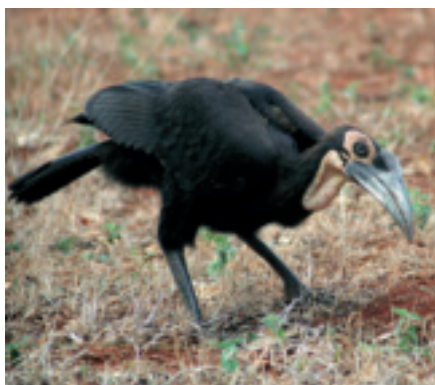
Spar på energien - spar på skoven. En af de vigtigste årsager til sliddet på skovene er behovet for brænde til madlavning. Projektet har derfor sat gang i en produktion af forbedrede ildsteder. I stedet for de traditionelle tre sten under gryden, så bruges et lukket ildsted. Det betyder en halvering af brændeforbruget. Både naturen og de fattige husmødre vinder tid. Det er nemlig kvinderne, der gør det hårde arbejde med at samle brænde. Bedre ildsteder er et fremskridt for både skov og mennesker.

GRÆSRØDDERNE GROR - UDE PÅ LANDET

Projektets overordnede formål er at styrke WCST, BirdLife Tanzania, så organisationen kan blive en stærk folkelig medspiller inden for naturbeskyttelsen i det store afrikanske land. Det sker blandt andet ved at oprette lokalafdelinger ude i landet.

Hm! – hvad var det for én?

Den yngste Hornravn i familien

Man må deles om kikkerterne, og det kan være svært, når der er mange fugle...

Morgen i Morogoro. Lokalafdelingen af WCST kalder til "bird walk" – en fugletur på gåben i et savanneområde lige uden for selve byen Morogoro nær Uluguru-bjergene. I forhold til en fugletur hos en af DOF's lokalafdelinger hjemme i Danmark, så er der et par markante forskelle. Dels er flertallet af deltagerne meget unge – og så har de ingen kikkerter med! Den slags har de færreste tanzanianere selv råd til, så lokalafdelingen deler kikkerter ud ved turens start – i øvrigt kikkerter, som er skænket af DOF. Der opstår lige det problem, at der er flere deltagere end kikkerter, men så må man jo bare dele...

Hornravne i skolegården

Turen går ud fra en skole i udkanten af Morogoro, og det viser sig naturligvis hurtigt, at der er andre væsentlige forskelle i forhold til en tur med en dansk lokalafdeling. Fuglene her er ikke Solsorte, værlinger og Tårnfalk, men solfugle, vævere og Topørn. Et par Lillebrystede Ellekrager blaffer skrigende rundt om det blomstrende baobabtræ for ligesom at sætte trumf på.

Kikkerterne går fra hånd til hånd, og der noteres flittigt. Morogoro er en universitetsby, og der er tilsyneladende stor interesse for at supplere studierne med viden om fugle. I alt fik vi noteret omkring 50 arter på et par timer, og den største oplevelse er næsten, da vi vender tilbage til skolen. En familieflok af kalkunstore Ground Hornbill (Hornravne) er lokket til, måske af et bål i nærheden. De spankulerer stolt rundt i selve skolegården og værdiger os knapt nok et blik.

Ønsker sig en nationalpark

Lokalafdelingen i Morogoro har 380 medlemmer og håber at blive flere. Udover fugleturene, så arrangerer afdelingen møder om fugle på det lokale universitet, og der er startet en klub for fugleinteresserede studenter. Ifølge bestyrelsen, så er oplysning om fugle og naturbeskyttelse et af de vigtigste formål med lokalafdelingens arbejde. Men lokalafdelingen i Morogoro er også i høj grad involveret i det konkrete arbejde med at beskytte skoven i de nærliggende Uluguru-bjerge.

Lokalafdelingens bestyrelse arbejder blandt andet for, at Uluguru-skovene får status som nationalpark for at sikre området den optimale beskyttelse.

Lokalafdeling i safariland

WCST har foreløbig to lokalafdelinger, den anden ligger i Arusha i den nordlige del af Tanzania, tæt på verdensberømte attraktioner som Serengeti-sletterne, Ngorongoro-krateret og Mount Kilimanjaro, Afrikas højeste bjerg. Her er lokalafdelingen nært knyttet til den voksende safariindustri. Mange af de ansatte hos safariselskaberne er også optaget af naturbeskyttelse og medlemmer hos WCST, og lokalafdelingen samarbejder med flere skoler i Arusha, som uddanner guider til turistindustrien. Der er et stabilt stigende medlemstal, som i øjeblikket ligger omkring 300.

Den daglige leder af lokalafdelingens aktiviteter er Cosmas J. Nguya. Han fortæller, at lokalafdelingen blev stiftet i 1998 af en gruppe naturinteresserede, som mente at der var brug for en aktiv grøn organisation i området. Siden har lokalafdelingen

Træplantning på en skole ved Arusha

FAKTA

Lokalafdelinger

En vigtig komponent i projektet er styrkelse af det politiske engagement i organisationen. Her sker uddannelse af medlemmer gennem erfaringsudveksling med DOF gennem bl.a. workshops og seminarer, hvor både almindelige medlemmer og politikere deltager. Denne proces har blandt andet resulteret i de to lokalafdelinger i Arusha og Morogoro. I de fleste tredje verdenslande eksisterer foreninger primært rundt omkring hovedstaden, så de lokale aktiviteter er virkelig en styrkelse af foreningen. Det primære arbejde for projektet består i at rådgive lokalafdelingerne om aktiviteter og støttemuligheder og hjælpe med lokale projekter, som kan gøre lokalafdelingerne mere synlige og aktive i nærområdet. Ud over de nævnte aktiviteter i artiklen, så har lokalafdelingen i Morogoro også lavet en tegnekonkurrence med miljø som tema for skoleelever i Uluguru-bjergene og en affaldsindsamlingsdag i byen Morogoro.

fået støtte fra DOF-projektet, og aktiviteterne minder meget om dem i Morogoro: "lokale fugleture, foredrag og møder, træplantning og miljøundervisning på skoler og i landsbyer, desuden arrangerer vi længere ekskursioner til nationalparkerne og biologiske feltundersøgelser. WCST er ikke kun en ornitologisk forening, men beskæftiger sig med alle sider af naturen", lyder det fra Cosmas J. Nguya.

Optimisme i bestyrelsen

Folkene i Arusha har et slogan i oplysningsarbejdet: Fæld et træ, plant tre. Det er også her nødvendigt for den fattige landbefolkning at fælde træer i naturen for at klare energiforsyningen. Men sloganet ser ud til at virke, i hvert fald er flere af de store veje omkring Arusha nærmest indrammet af kilometerlange planteskoler

Lokalafdelingens formand Cosmas J. Nguya giver selv en hånd med - og hakker lidt i det...

med alkens stiklinger til udplantning. Træplantning ligner en folkebevægelse her. Ifølge bestyrelsesmedlem Michael Pius, så er der faktisk meget at glæde sig over, når det gælder naturens fremtid i området. Michael Pius arbejder selv med marketing indenfor turistindustrien:

"Vi oplever stor fremgang inden for naturturismen. Det skaber optimisme og arbejdspladser, men samtidig stor forståelse for naturbeskyttelse hos både befolkning og politikere. Vi skal bevare den natur, som er Tanzanias stærkeste kort i de kommende års udvikling", siger Michael Pius, og tilføjer: "Men vi kunne godt ønske os, at mere af den internationale hjælp gik til investeringer som for eksempel nye solcelleanlæg, der kunne skaffe elektricitet til landsbyerne – frem for alle de møder og rapporter".

En afrikansk vejspærring – den slags har turisterne ikke spor imod...

Felix A. Chuwa – gode udsigter for fugleturisme

PROFESSION: NATURGUIDE

Felix A. Chuwa driver et af de få afrikanske ejede safariselskaber i Tanzania. Han tror på en stor fremtid inden for fugleturisme og har været på kursus med lærere fra DOF.

“**B**uffaloes” – Felix bremses firehjulstrækkeren og peger over mod det næste højdedrag. Umiddelbart kan vi ikke få øje på noget. Men han peger igen, og så kan vi også se dem. I skyggen under et akacietræ står en lille flok afrikanske bøfler og trygger drøv i eftermiddagsheden.

Egentlig er det ganske naturstridigt, hvordan Felix inde i bilen, bag rattet, uden kikkert opdager dyr, som gæsterne stående med hovedet op af bilens tag og udstyret med kikkert ikke har fået øje på. Men det er ingen tilfældighed. Lidt senere er det en gruppe colobus-aber højt oppe i trækrone-

ne, som han nærmest ikke burde kunne se derinde bag rattet.

Fuglene er svære

Det er naturligvis træning og et indgående lokalt kendskab til dyrenes vaner og opholdssteder, der er hemmeligheden bag guidens overlegne præstationer. Mange års arbejde som chauffør og naturguide har skaffet Felix et forspring, som end ikke de dyreste kikkert kan indhente. Og det er en kunst, som Felix deler med mange andre guider hos turoperatørerne i safariland.

Men det gælder først og fremmest dyrene:

En stor næsehornsfulg – Silvery-cheeked Hornbill – fodrer magen ved det tilmurede redehul.

”The Big Five”, løver, elefanter, næsehorn, geparder, bøfler og hvad der ellers er slagvare i safariindustrien. Felix er også skrap til at få øje på de farverige fugle højt mellem figentræernes frugter. Men når det kommer til artsbestemmelsen, så bliver Felix anderledes usikker, selvom han nu har fundet kikkerten frem. De store næsehornsfulge og turaer har han styr på, men mylderet af mindre arter tør han ikke sætte navne på. Endnu da – for Felix har sat sig selv på uddannelse udi feltornitologien. Ture specielt for fugleinteresserede turister kan blive en vigtig niche inden for den voksende turistindustri. I nabo-

landet Kenya er fugleturismen vokset markant de senere år, men Tanzania halter bagefter trods enorme muligheder.

Optimistisk mand

Det vil Felix Chuwa gerne være med til at rette op på med sit firma Wilderness Conservation Tours. Gennem sit medlemskab af WCST fik han nys om kurser i feltornitologi, som WCST har lavet i samarbejde med DOF. På kurserne trænes deltagerne i artsbestemmelse og fugletællinger, og Felix arbejder videre med det, han har lært af de danske feltornitologer. Forhåbentlig til glæde for fremtidens fugleturister i den nordlige Tanzania.

Men allerede i dag går det godt for Felix A. Chuwa. Han startede sit eget firma for ti år siden som en af ganske få selvstændige afrikanere i branchen. De fleste af de større safariselskaber er ejet af indere eller europæere. I dag har Felix fem ansatte, og forretningen er i god vækst. Der er stor optimisme både hos Felix og i branchen generelt. Kombinationen af øget økonomisk frihed i Tanzania og enestående naturattraktioner i nærheden har skabt et boom i safariindustrien omkring Arusha. Der er i dag mere end 100 tur-operatører, som byder sig til på markedet. Også i det lys kan det være ganske klogt at specialisere sig i fuglene, mener Felix.

Lilian H. Minja drømmer om en fremtid som naturguide, et fag der ellers er meget manddomineret. Foreløbig viser hun her, at hun har et godt tag på en tohornet kamæleon...

FREMTIDEN ER UDE I NATUREN

Hvis man hjemme i Danmark skal give unge mennesker et godt råd om valg af uddannelse med jobgaranti, så kunne det måske være noget med kemi eller en uddannelse inden for sundhedssektoren. Men i safariland er det uddannelsen som naturguide, der trækker. Flere skoler i Arusha uddanner guider til den voksende safariindustri, men også i Morogoro og Dar es Salaam har WCST og DOF oplevet stor interesse for fuglekurser, som er arrangeret i forbindelse med kapacitetsopbygningsprojektet.

Omkring 160 deltagere flokkedes til kurser i feltornitologi i de tre byer. En af lærerne har været den danske feltornitolog Andreas Egelund Christensen, der har arbejdet som frivillig, udsendt af Dansk Ornitologisk Forening:

”Jeg havde været tilfreds, hvis der havde været 10 deltagere, men der kom altså omkring et halvt hundrede kursister hvert sted. Det var en meget opløftende oplevelse, ligesom at lede en sommerlejr for unge fugleinteresserede

hjemme i Danmark. Nogle af dem var meget dygtige, mens andre knapt nok vidste, hvordan man bruger en kikkert”, fortæller Andreas Egelund Christensen.

”Man kan jo ikke lære at bestemme alle fuglene på et kort kursus, men vi har demonstreret nogen metoder, de kan bruge fremover. Hvordan man bruger kikkert og fuglebog, og hvordan man tæller fugleflokke. Vi håber at virke som katalysatorer - at sætte fugleinteressen i gang hos nogle og styrke den hos andre. Der er ingen tvivl om, at mange af kursisterne var stærkt motiverede. Men jeg fik også meget ud af det selv. Man bliver mindet om sin egen begyndelse som fuglekigger, alle de lag af viden, som er bygget op gennem årene. Det er en livslang proces at lære mere om fugle. Og så er det en ganske særlig oplevelse at stå sammen med fuglevenner i Tanzania og se på Landsvaler, som måske har ynglet hjemme i Danmark. Det giver fælles indsigt”.

MR. THOMAS I TANZANIA

THOMAS LEHMBERG

Født 1966

Student fra Kolding Gymnasium 1985.

Cand. scient. i biologi fra Københavns Universitet 1995 med speciale i mixed species flocks i Østafrika. Mere end et års feltarbejde i Afrika.

Videnskabelig assistent, Center for tropisk biodiversitet, Zoologisk Museum, København 1996.

Associate Expert med ansvar for uddannelse og forskning i landene syd for Sahara, Unesco, Nairobi 1997-99

Selvstændig med konsulentvirksomhed indenfor miljø og udvikling 1999-2001

Teknisk rådgiver på DOF's projekt i Tanzania 2001-2005

Thomas Lehmborg har siden 2001 været teknisk rådgiver på DOF's projekt i Tanzania. Små fem år som den lokalt ansvarlige dansker for et projekt til 10 mio. danske skattekrone. Et job hvor man på en gang skal vejlede og kontrollere. Dømt ud fra resultaterne er det gået udmærket. Men chaufføren på projektet har også en mening. Den kommer vi tilbage til.

Drømmejob i skyggen

For en fugleinteressert dansker er det umiddelbart et drømmejob at være udstationeret i et fantastisk fugleland som Tanzania. Men Thomas Lehmborgs arbejde foregår mest i skyggen. Det er computeren og mappen med dokumenter, der slides i det daglige og ikke kikkerten. En enkelt formiddag i felten med en gruppe studerende på fugletur giver ham faktisk røde underarme, så uvant er han med solen. Og trods status som teknisk rådgiver i årevis, så har han ikke selv set den endemiske Uluguru Bush Shrike, som er

en af de unikke arter, projektet skal beskytte.

Specialist i skovfugle

Thomas Lehmborg er ellers temmelig skrap til det med afrikanske skovfugle. Han har speciale i "mixed species flocks" i de østafrikanske skove, altså de blandede flokke med mange fuglearter, som bevæger sig igennem træernes kroner på jagt efter føde. På sit felt er han faktisk en af verdens førende specialister. Og han var med på et hold af danskere, der fandt og beskrev en ny hønefugle-art for verden i Udzungwa-bjergene. Men Thomas Lehmborgs karriere har lokket ham ud af skovene og ind på de airconditionerede afrikanske kontorer. Før jobbet på DOF-projektet i Tanzania arbejdede han som rådgiver for FN's uddannelsesprogram Unesco i Kenyas hovedstad Nairobi.

Langsigtet arbejde

"Der er en helt afgørende pointe i det

arbejde, vi udfører i Tanzania”, siger Thomas Lehmborg. ”Det tager tid. Derfor er det vigtigt, at projektet fortsætter i endnu en fase efter 2007. Det er en langsigtet proces at opbygge en velfungerende grøn organisation i et land uden forenings-traditioner, men vi har også brug for mere tid til at stabilisere situationen ude i Uluguru-bjergene. Forståelsen for at bevare skovene skal opbygges nedefra, og vi skal samtidig forbedre befolkningens levevilkår. Det er besværligt, og det giver ikke store ordrer til danske virksomheder, men det er et eksempel på ulandshjælp, hvor fattigdomsbekæmpelse og bevarelsen af biologisk mangfoldighed hænger nøje sammen”, siger Thomas Lehmborg.

Effektivitet og omsorg

”Det her er ikke Danmark. Vi kan ikke forvente den samme effektivitet, men det er afgørende, at vi lader tingene gro nede fra. Mange af projektets medarbejdere er veluddannede, men de har ikke tradition for langtidsplanlægning. De lever i nuet. Jeg kunne måske godt øge effektiviteten, hvis jeg selv løste opgaverne, men jeg vil ikke lave det hele selv. Jeg forsøger hele tiden at skubbe medarbejderne i gang”.

Thomas Lehmborg understreger, at samarbejdet med tanzanianerne nok mangler noget i effektivitet målt med danske alen, men til gengæld rummer andre kvaliteter:

”Folk har i landet er utroligt høflige og omsorgsfulde. De spørger altid til, hvordan du har det, og hvordan det går i familien. På det menneskelige plan kan vi sagtens lære noget af afrikanerne”.

Chaufføren i Uluguru

Det er Mr. Fanuel, der er chaufføren på projektet i Uluguru. En stor og stærk mand med erfaring fra de røde grusveje helt ind i Congo. Mr. Fanuel taler ikke det bedste engelsk, men han taler meget, og han taler med alle omkring projektet. Det kommer helt uopfordret, da vi sidder i bilen udenfor et kontor og venter på Thomas Lehmborg: ”We all like Mr. Thomas. He’s a very nice man”

Thomas Lehmborg er nu stoppet på projektet. Hans opgaver som teknisk rådgiver er helt efter planen - blevet overtaget af en tanzanianer.

HØVDINGEN I ULUGURU

Chief Kingalu er høvding for den stamme, som befolker området omkring Uluguru-bjergene, og han er blevet en af projektets vigtigste støtter.

”Det begyndte faktisk med, at høvdingen købte en af projektets aflagte firehjulstrækkere. Nu kører han rundt i området i bilen og spreder budskabet om at skoven skal bevares. Og folk lytter, når det kommer fra en høvding”, fortæller Thomas Lehmborg.

Chief Kingalu fik for nylig en pris fra en national skovforening som en anerkendelse af hans indsats. Men høvdingen selv nøjes med afdæmpet optimisme:

”Situationen var katastrofal, før projektet startede. Nu har vi fået et håb, men det går langsomt. Der er brug for mange års indsats i området, før der er fundet en stabil balance mellem mennesker og natur. Det tager tid at bekæmpe fattigdommen og give folk alternativer til at ødelægge skoven. Derfor håber jeg, at hjælpen fra Danmark fortsætter ud over den nuværende projektperiode”, siger Chief Kingalu.

En af skovens store smukke sommerfugle: *Euphaedra neophron*

Fortunatus Japi og Hermegast Ambrose (th.) i Hanstholm. Foto: Anita Pedersen.

NORD-SYD DIALOG - MELLEM FUGLEFOLK

Hvis du aldrig har været i Europa før, så er Hanstholmknuden en dag med ruskregn i oktober måske ikke det mest imødekommende sted at starte. Men det var lige præcis, hvad Fortunatus Japi og Hermegast Ambrose fra WCST i Tanzania blev udsat for, straks efter ankomsten fra sommervarme Dar Es Salaam.

Gæsterne fra Tanzania skulle nemlig møde de danske feltornitologer, forsamlet til felttræf på Jyllands forblæste skulder. Og det endte da også med at blive en fin oplevelse for fuglefolkene langt sydfra.

”Det var imponerende at se, hvor dygtige de danske feltornitologer er. Og hvor meget

udstyr, de har. Blandt fuglene var det især de store flokke af gæs, som gjorde indtryk. Dem har vi ikke i Tanzania”, fortæller Fortunatus Japi.

”Vi besøgte også naturcenteret i reservatet Vejlerne”, siger Hermegast Ambrose. ”Det var virkelig flot, og det mest utrolige er, at man inde fra udstillingsbygningen kan styre et observationskamera ude i reservatet. Sådan noget vil vi også gerne lave engang i Tanzania”.

De to medarbejdere hos WCST, BirdLife Tanzania, var i Danmark for at udveksle erfaringer med danske ornitologer og trække på ekspertisen hos DOF. Efter besøget på

felttræffet i Thy arbejdede de begge en periode i Fuglenes Hus i København. Fortunatus Japi er Membership and Fundraising Officer i WCST, mens Hermegast Ambrose arbejder med miljøundervisning og foreningens website.

”DOF fylder nu 100 år, mens WCST blev stiftet for kun 18 år siden. Alene af den grund kan vi lære meget af jer. Men jeg håber også, at vores besøg får de danske ornitologer til at tænke over, hvor trækfuglene flyver hen om vinteren. At fuglebeskyttelse kræver internationalt samarbejde”, siger Fortunatus Japi.

FAKTA: KAPACITETSOPBYGNING

En væsentlig komponent i projektet er at ”kapacitetsopbygge” organisationen WCST. Kapacitets-opbygning er en proces, der indeholder mange forskellige elementer. Det er lige fra små detaljer til det rent strategiske – DOF har hjulpet WCST med at udarbejde en strategi for organisationens operationelle mål indenfor de næste otte år. En plan der svarer til DOF’s egen Strategi 2009.

Desuden har processen omfattet efteruddannelse af personale, idet de fleste ansatte har en basal uddannelse eller er autodidakte. Kapacitetsopbygningen har også vedrørt driften af foreningen. Da projektet startede, førte WCST regnskab i håndskrevne bøger. Nu har alle medarbejdere fået adgang til computere, og økonomistyringen foregår digitalt. I samme proces er regnskabet revideret. Den seneste aktivitet er, at DOF hjælper WCST med etablering af en hjemmeside, som er en meget tro kopi af www.dof.dk. Kapacitetsopbygning omfatter mange små ting, som i det lange løb opgraderer organisationen til at blive en mere professionel forening.

Grøn Biæder – foto: Thomas W. Johansen

GRØN ULANDSHJÆLP - OG GRØNNE BIÆDERE

**Interview med Carsten Nilaus Pedersen, Danmarks
ambassadør i Tanzania**

En ambassadør forventes at have føling med lidt af hvert, når det gælder politik, økonomi og samfundsforhold i det land, hvor han er udstationeret. Men Danmarks ambassadør i Tanzania har styr på mere end det.

”Om lidt kommer der en flok Grønne Biædere”, lyder det profetisk fra Carsten Nilaus Pedersen, da journalisten kommer på besøg i ambassadørens have i udkanten af Dar Es Salaam.

Carsten Nilaus Pedersen er selv aktiv feltornitolog, men først og fremmest ambassadør i det land, der gennem en årrække har været den største modtager af dansk bistand – i 2005 var det i alt 443 mio. DKK.

Hvad er dit indtryk af DOF's projekt i Tanzania?

Det er jo et NGO-projekt (Non-Government-Organisation) og hører derfor ikke under ambassaden her i Tanzania, men jeg har faktisk et udmærket indtryk, fordi jeg har besøgt projektet oppe i Uluguru-bjergene. Det har givet meget synlige forbedringer, for eksempel når man kan se billeder af en afsveden skolegård og nu få år efter, så er skolegården grøn og frodig. Det er resultater, som hurtigt spreder sig, fordi folk umiddelbart kan se fordelene. Jeg har også oplevet et stort engagement omkring projektet, både hos medarbejderne og i lokalbefolkningen. Det virker solidt forankret, og det er vigtigt for den slags projekter, at det vokser frem nedefra.

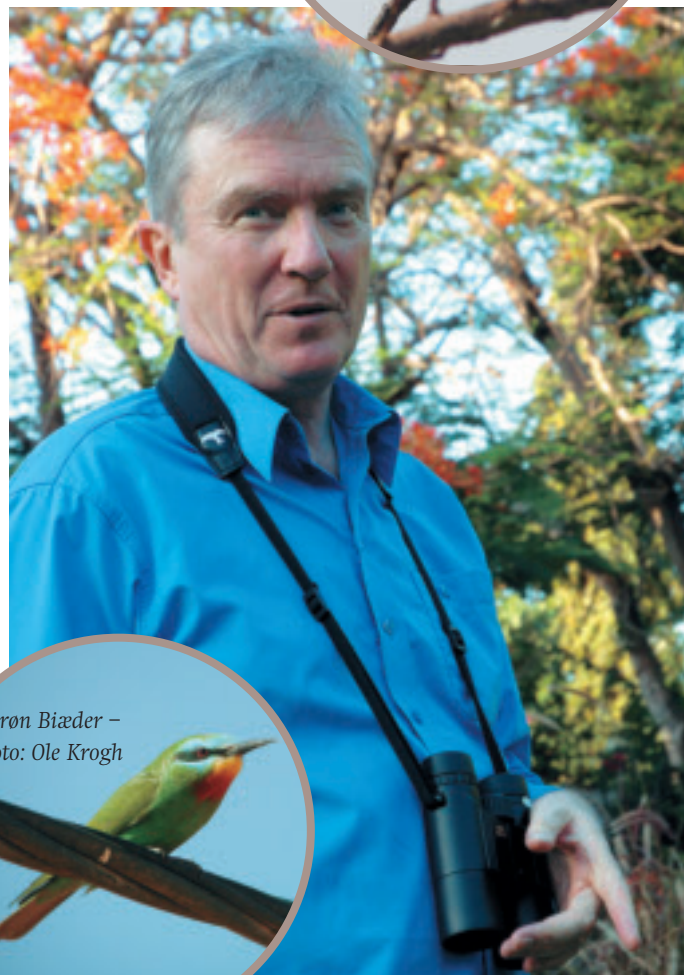
Mit indtryk af WCST på hovedkontoret her i Dar Es Salaam er til gengæld knapt så imponerende. Der er helt klart brug for kapacitets-opbygning. Det er tydeligt en organisation, som er på et meget tidligt stadie af sin udvikling. Men de deler skæbne med masser af andre folkelige organisationer her i Tanzania. De skal først til at opbygge en forenings-tradition, som den vi kender fra Danmark.

Nu er det jo ikke din opgave at beslutte, om projektet skal forlænges, men ud fra en faglig vurdering, er der så behov for en fortsættelse?

Ja, helt klart. Hvis vi ser på naturbevarelse, så ligner det andre problemområder i det her land, for eksempel korrupsion. Der sker ikke så mange forbedringer, fordi der mangler pres nedefra. Der mangler krav fra civilsamfundet og pressen. Landet er stadig præget af den gamle socialisme, hvor staten sørger for alt. Men der er trods alt sket klare forbedringer de sidste ti år, og det er vigtigt, at der sker en fortsat styrkelse af de folkelige organisationer og andre dele af civilsamfundet.

Der er jo en stærk fokus på fattigdomsbekæmpelse i dansk ulandsbistand. Hvordan ser du mulighederne for at kombinere dette med naturbeskyttelse og bevarelse af den biologiske mangfoldighed?

Hvis det var sådan, at tanzanianerne helt selv kunne vælge, hvordan de skulle bruge pengene fra Danmark, så tror jeg ikke de ville bruge så meget på natur og miljø. Men vores politik er at drage mil-

Carsten Nilaus Pedersen i sin have

jøet ind i bistanden, og vi har en særlig bevilling til miljøbistand, som kun må bruges til det formål. Vi er i gang med at lave et nyt miljøprogram, hvor biodiversitet er højt prioriteret, og i tilfældet med Uluguru-bjergene er sammenhængen med fattigdomsbekæmpelse jo helt åbenbar. Hvis ikke man havde projektet derude, så ville forholdene blive så elendige i løbet af 2-3 år, at man slet ikke kunne drive landbrug.

Så er det imidlertid, at interviewet går lidt i stå – for ambassadør Carsten Nilaus Pedersen holder hvad han lover. Der lyder bløde rullende fløjt oppe fra aftenhimlen, og en flok blændende smukke Grønne Biædere flyver lige ind over de knaldrøde flammetræer i ambassadørens have. Der er endda en flok Dværgebædere iblandt – en ny art på ambassadørens haveliste, som dermed når op på 82.

Har du et budskab til læserne hjemme i Danmark?

Ja, kom til Tanzania og se på fugle. Det er et eldorado for fugleinteresserede, og der er masser af områder, hvor der næsten ikke kommer turister endnu. Mere fugleturisme eller naturturisme i det hele taget vil også være godt for Tanzania.

WCST, WILDLIFE CONSERVATION SOCIETY OF TANZANIA er den tanzanianske BirdLife partner og blev grundlagt i 1988. Foreningens formål er at arbejde for beskyttelse af flora, fauna og miljøet i Tanzania til gavn for menneskeheden.

Siden sin stiftelse for 18 år siden har WCST været involveret i en lang række aktiviteter omkring naturbeskyttelse, både lokalt og nationalt, herunder:

- Oplysning og uddannelse om miljøspørgsmål
- Rekreative aktiviteter som f. eks fugleture
- Skovbeskyttelse i kystskovene og Eastern Arch Mountains
- Beskyttelse af dyrelivet, blandt andet en aktiv indsats mod handel med elfenben
- Beskyttelse af vigtige fuglelokaliteter i Tanzania

WCST samarbejder med BirdLife International og andre lokale og internationale partnere om at beskytte naturområder af afgørende betydning for landets rige fugleliv og biologiske mangfoldighed. Det gælder blandt andet Usanga Vildtreservat, Uluguru-bjergene og Usambara-bjergene. I 2003 udgav WCST milepælen "Important Bird Areas of Tanzania" med støtte fra BirdLife International.

For yderligere information kontakt:

WCST, P O Box 70919, Dar Es Salaam, Tanzania

**wcst@africaonline.co.tz *www.wcstarusha.org*

DANSK ORNITOLOGISK FORENING DOF-BIRDLIFE DANMARK er en medlemsbaseret fugle- og naturbeskyttelsesorganisation, der blev etableret i 1906. Foreningens formål er blandt andet at arbejde for bevarelsen af alverdens biologiske artsrigdom gennem en bæredygtig forvaltning af de naturlige ressourcer. DOF har siden midten af 80'erne været involveret i internationale aktiviteter.

DOF er den danske partner af BirdLife International, og foreningens internationale engagement bygger på samarbejde med søsterorganisationer indenfor følgende emner:

- Identifikation af de vigtigste områder for biodiversitet
- Indsamling og bearbejdning af biologiske data
- Udarbejde og implementere forvaltningsplaner
- Kapacitetsopbygning af vores søsterorganisationer
- Udarbejde og etablere undervisningsprogrammer
- Implementere integrerede udviklings- og naturforvaltningsprojekter.

Udover hovedforeningen rummer DOF også Naturbutikken, som sælger friluftsudstyr samt Fugleværnsfonden, en selvstændig fond, der ejer 22 reservater rundt omkring i Danmark.

For yderligere information kontakt:

Dansk Ornitologisk Forening

Vestebrogade 138-140

DK-1620 København V

*Tlf. 33 31 44 04 * Fax. 33 31 24 35 * dof@dof.dk * www.dof.dk*